

RTU studiju kurss "Personības socializācija"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1085
Nosaukums	Personības socializācija
Studiju kursa statuss programmā	Brīvās izvēles
Atbildīgais mācītājs	Lāsma Latsone - Doktors, Asociētais profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kursā tiek analizētas gan klasiskās, gan mūsdienu teorijas par personības attīstību un identitātes veidošanos, tostarp ekoloģiskās, sociāli kognitīvās, naratīvās un postmodernās pieejas. Tiek aplūkoti galvenie socializācijas aģenti – ģimene, skola, vienaudžu grupa, mediji – un to savstarpējā mijiedarbība. Īpaša uzmanība tiek pievērsta skolotāja lomai kā socializācijas vadītājam, skolēnu daudzveidības respektēšanai un iekļaujošas izglītības veidošanai mūsdienu sabiedrībā. Kursā laikā studenti attīsta arī reflektīvās un kritiskās domāšanas prasmes, kā arī spēju analizēt reālus izglītības piemērus un situācijas.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Kursa mērķis ir padziļināti izprast personības socializācijas procesus dažādos attīstības un sociālās vides kontekstos, ar īpašu uzsvaru uz izglītības vidi. Studiju kursa uzdevumi: attīstīt studējošo spēju izprast, analizēt un praktiski pielietot personības socializācijas teorijas un pieejas, lai profesionāli un iekļaujoši veicinātu izglītojamo sociālo, emocionālo un identitātes attīstību dažādos izglītības kontekstos.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Pēta dažādus informācijas avotus (individuāli, grupā), analizē mūsdienu teorijas par identitātes veidošanās aspektiem, gadījuma analīze. Izstrādā prezentācijas. Gatavojas diskusijām un debatēm Patstāvīgais darbs darbam grupās (pa 3–4 studentiem): Identitātes veidošanās mūsdienu sabiedrībā: sociālā, dzimuma, etniskā un kultūras identitāte postmodernajā un globalizētajā pasaulē. Patstāvīgais darbs darbam grupās (pa 3–4 studentiem): 1. Izvēlēties vienu no sekojošām tēmām: (Dzimumidentitātes veidošanās skolā un sabiedrībā. Etniskās un kultūras identitātes dinamika daudzveidīgā sabiedrībā. Reliģiskā identitāte un tās saskarsme ar sekulāro izglītību. Postmodernās identitātes iezīmes: fragmentācija, plūstošums, izvēles brīvība. Sociālās piederības meklējumi jauniešu vidū globalizācijas laikā.). 2. Teorētiskā analīze: Analizēt izvēlēto tematu, balstoties uz vismaz divām mūsdienu teorijām. Atspoguļot klasiskās vs. postmodernās pieejas atšķirības attiecībā uz identitātes veidošanos. 3. Empīriskais piemērs: Iekļaut gadījuma analīzi (piemēram, intervijas, novērojums, mediju piemērs, pētījuma dati). Reflektēt par identitātes pieredzi reālā vai tipiskā izglītības vidē (piemēram, skolā, jauniešu centrā, tiešsaistes kopienā). 4. Prezentācija: Sagatavot 15–20 minūšu prezentāciju ar vizuāliem elementiem (PowerPoint, infografika, video u.c.). Iekļaujiet diskusijas jautājumus auditorijai. Noslēguma darbs: Socializācijas veicināšana izglītības vidē: teorētiskais pamats un praktiskā realizācija. Uzdevums: Izstrādāt analītisku darbu (4-5 lpp apjomā), kurā: 1. Teorētiskajā daļā: Raksturot vienu vai vairākas mūsdienu personības socializācijas teorijas (piemēram, Bronfenbrennera, Banduras, naratīvo vai digitālās identitātes teoriju). Analizēt šo teoriju piemērošanu izglītības kontekstā (skolā, pirmsskolā, neformālajā izglītībā). 2. Praktiskajā daļā: Aprakstīt reālu izglītības situāciju, problēmu vai grupu (piemēram, socializācijas grūtības konkrētā klasē, skolēni ar iekļaušanas vajadzībām, vienaudžu ietekme). Izvērtēt, kā socializācijas teorijas palīdz izprast šo situāciju. Piedāvāt praksē īstenojamu aktivitāti, plānu vai stratēģiju, kas veicina pozitīvu socializāciju. 3. Secinājumus: Apkopot iegūtos rezultātus, teorijas un prakses korelācijas. Ierosināt iespējas turpmākai profesionālai pilnveidei šajā jomā.
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Aizupe, I. (2020) – Valsts loma personas socializācijā izglītības regulējuma kontekstā 2. Garjāne, B., Augstkalne, I. (2020) – Personības attīstības iespējas Latvijas izglītības normatīvo aktu kontekstā 3. Gojimboska, V. (2021) – Socializēšanās prasmju attīstības iespējas rotaļdarbībā. 4. Grusec, J. E., & Hastings, P. D. (Eds.). (2008). Handbook of Socialization: Theory and Research. Publisher: The Guilford Press. ISBN: 978-1593859770. Papildu / Additional: 1. Gillani, N., Eynon, R. (2023) – Understanding and improving social factors in education: a computational social science approach McCoy, D. B. (2001). The Impact of Socialization on Personality Formation and Gender Role Development. Psychological Science, 12(3), 235-239. 2. Pratschke, B. (2023) – Generativism: the new hybrid 3. Rungule, R., Šumska, L. (2022) – Jauniešu sociālās identitātes un personības veidošanās latviešu tautas deju kolektīvos Siguldas novadā 4. Satori.lv – Personība un pašapziņa – mediju izglītības pamats. satori.lv
Nepieciešamās priekšzināšanas	Nav nepieciešamas.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienē studijas	Nepilna laika neklātienē studijas
--------	--	-----------------------------------

	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Ievads socializācijas procesā. Personība un socializācija: definīcijas un savstarpējā saistība// Socializācijas posmi: bērnība, pusaudžu vecums, pieauguša cilvēka vecums// Kultūras ietekme uz socializāciju.	2	8	0	0
Personības un socializācijas teorētiskie pamati. Klasiskās pieejas (Eriksons – psihosociālās attīstības stadijas; Vygotsky – sociokulturālā teorija; Mead un Cooley – simboliskais interakcionisms) Citas kursā integrētās teorijas: Ekoloģiskā sistēmteorija (Bronfenbrenners); sociāli kognitīvā teorija un pašefektivitāte (Bandura); Narratīvā identitāte (McAdams); Konstruktīvisma identitātes teorijas, Neiropedagoģija un socializācijas bioloģiskie aspekti – smadzeņu attīstība, empātija, sociālā izziņa; Trauksmes un emocionālās inteliģences teorijas (Goleman, Siegel); Sociālā un emocionālā mācīšanās (SEL) – CASEL pieeja; Ekopsiholoģiskā pieeja – attiecības ar vidi un kopienu kā daļa no socializācijas.	6	16	0	0
Skola un izglītība kā socializācijas telpa. Skola kā formālās un neformālās socializācijas vide// Skolotājs kā sociālais aģents// Skolas klimats, normas, rituāli, kultūra// Vienaudžu grupu dinamika un "slēptais mācību plāns".	2	6	0	0
Ģimene, sabiedrība un kultūra socializācijas procesā. Vecāku stili, ģimenes struktūra, piesaistes teorija// Kultūras ietekme uz vērtību un uzvedības veidošanos// Starpkultūru jautājumi un migrācija.	2	6	0	0
Identitātes veidošanās mūsdienu sabiedrībā. Dzimuma, etniskās, reliģiskās un kultūras identitātes veidošanās//Postmodernās identitātes: fragmentācija, plūstošums, izvēles brīvība// Sociālās piederības meklējumi globalizētā sabiedrībā.	4	6	0	0
Digitālā vide un socializācija. Sociālā komunikācija un mijiedarbība. Identitātes veidošana tiešsaistē// Sociālo tīklu ietekme uz pašvērtējumu un sociālo salīdzināšanu// Virtuālā piederība un izstumšana (cyberbullying)// Medijpratība un kritiskā domāšana kā socializācijas rīki. Verbālā un neverbālā komunikācija// Konflikti un to risināšana grupā// Empātija, aktīvā klausīšanās, dialoga kultūra.	4	6	0	0
Atbalsts un iekļaušana izglītībā. Skolēni ar uzvedības, mācīšanās vai socializācijas traucējumiem// Iekļaujošās izglītības principi un skolotāja loma// Psihosociālais atbalsts un starpprofesionāla sadarbība// Dzimumlomu socializācija un dzimumu stereotipi// Iekļaujoša pieeja daudzveidīgai identitātei.	2	4	0	0
Kritiskā un dekolonizējošā pieeja socializācijai. Kritiskā pedagoģija (Freire)// Sociālās nevienlīdzības apzināšana izglītībā// Dekolonizējoša izglītības prakse// Apgūto tēmu integrācija// Kursa pašvērtējums un reflektīvs pārskats// Ieteikumi turpmākai profesionālajai darbībai.	2	8	0	0
Kopā:	24	60	0	0

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Izprot un spēj kritiski analizēt klasiskās un mūsdienu personības socializācijas teorijas, prot pielietot tās dažādu izglītības situāciju izvērtēšanā. 2. Prot identificēt un analizēt galvenos socializācijas aģentus un to ietekmi uz personības attīstību dažādos vecumposmos. 3. Spēj novērtēt skolotāja un skolas lomu sociālo prasmju un identitātes veidošanā, kā arī sekmēt pozitīvu skolas vidi.	1. Refleksiju portfolio. Izpratne par teorijām; spēja savienot ar praksē novēroto; kritiska attieksme un oriģinalitāte. 2. Grupas darbs / prezentācija. Teorētiskais pamatojums, problēmas analīze, sadarbība, strukturēts un vizuāli pārdomāts izklāsts. 3. Līdzdalība aktivitātēs/ diskusijās. Aktīva iesaiste, argumentēta pozīcija, respektējoša attieksme diskusijās. 4. Noslēguma darbs (praktiski teorētisks). Strukturēts, teorētiski balstīts, ar reāliem piemēriem, atspoguļo mācību rezultātus, pamatots secinājums.
Prasmes: 4. Izprot un pielieto sociālās un emocionālās inteliģences attīstīšanas principus izglītības procesā. 5. Spēj analizēt mediju un sociālo tīklu ietekmi uz bērnu un jauniešu socializāciju, un plānot atbildīgas pedagoģiskās pieejas. 6. Demonstrē izpratni par dažādo identitāšu, kultūru un sociālo grupu līdzāspastāvēšanu un veicina iekļaujošu izglītības vidi.	1. Refleksiju portfolio. Izpratne par teorijām; spēja savienot ar praksē novēroto; kritiska attieksme un oriģinalitāte. 2. Grupas darbs / prezentācija. Teorētiskais pamatojums, problēmas analīze, sadarbība, strukturēts un vizuāli pārdomāts izklāsts. 3. Līdzdalība aktivitātēs/ diskusijās. Aktīva iesaiste, argumentēta pozīcija, respektējoša attieksme diskusijās. 4. Noslēguma darbs (praktiski teorētisks). Strukturēts, teorētiski balstīts, ar reāliem piemēriem, atspoguļo mācību rezultātus, pamatots secinājums.
Kompetences: 7. Veido un analizē reflektīvu un kritisku skatījumu uz savu profesionālo identitāti, kā arī vērtībām, kas ietekmē darbu ar skolēniem. 8. Izstrādā praktiskus risinājumus personības socializācijas atbalstam izglītības vidē, izmantojot teorētisko un empīrisko bāzi.	1. Refleksiju portfolio. Izpratne par teorijām; spēja savienot ar praksē novēroto; kritiska attieksme un oriģinalitāte. 2. Grupas darbs / prezentācija. Teorētiskais pamatojums, problēmas analīze, sadarbība, strukturēts un vizuāli pārdomāts izklāsts. 3. Līdzdalība aktivitātēs/ diskusijās. Aktīva iesaiste, argumentēta pozīcija, respektējoša attieksme diskusijās. 4. Noslēguma darbs (praktiski teorētisks). Strukturēts, teorētiski balstīts, ar reāliem piemēriem, atspoguļo mācību rezultātus, pamatots secinājums.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
1. Reflektīvais eseju portfelis. Izpratne par teorijām; spēja savienot ar praksē novēroto; kritiska attieksme un oriģinalitāte	30
2. Grupas darbs / prezentācija. Teorētiskais pamatojums, problēmas analīze, sadarbība, strukturēts un vizuāli pārdomāts izklāsts	20
3. Aktivitāšu līdzdalība / diskusijas. Aktīva iesaiste, argumentēta pozīcija, respektējoša attieksme diskusijās	10
4. Noslēguma darbs (praktiski teorētisks). Strukturēts, teorētiski balstīts, ar reāliem piemēriem, atspoguļo mācību rezultātus, pamatots secinājums	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi			Brīvās izvēles pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	18.0	16.0	0.0		*			*	